Οικονομικός Αλφαβητισμός
για Παιδιά

Οι περιπέτειες του Ροβινσώνα
ΒΙΒΛΙΟ 5

Το μερίδιο του αρχηγού

Η συνέχεια της ιστορίας «Τίνος είναι η καλύβα;»

Πραξεολόγος
PRAXEOLOGOS.NET

6–9 ΕΤΩΝ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΒΙΒΛΙΟ

Το μερίδιο του αρχηγού

Η συνέχεια της ιστορίας «Τίνος είναι η καλύβα;»

ΟΙ ΗΡΩΕΣ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ο Ροβινσώνας, ένας ναυτικός που ζει σε ένα νησί και ψαρεύει με το δίχτυ του
Ο Παρασκευάς, ένας θαρραλέος θαλασσοπόρος και ο καλύτερος σκαρφαλωτής του νησιού
Ο Ζαχαρίας, ο φλύαρος πράσινος παπαγάλος με το κόκκινο κεφάλι
Η Μάλου, που φτιάχνει πήλινα κανάτια, και η κόρη της, η Λάνι, που πλέκει ψάθες
Ο Τίκο, που φτιάχνει βάρκες και κουπιά
Ο Κάι, που σκαλίζει αγκίστρια από κόκαλο
Ο Ρόκο, ένας καινούργιος που θέλει να γίνει αρχηγός

© 2026 Πραξεολόγος · praxeologos.net · Άδεια CC BY 4.0

Ένα βράδυ φτάνει στο νησί ένα κανό, και βγαίνει ένας άντρας με ένα στέμμα από φύλλα φοίνικα. «Είμαι ο Ρόκο, και από σήμερα είμαι ο αρχηγός σας!» λέει. «Ο καθένας σας θα μου φέρνει ένα μερίδιο από ό,τι φτιάχνει.» Τι φτιάχνει όμως ο ίδιος ο αρχηγός;

Θυμάστε το μικρό πανί στο τέλος της προηγούμενης ιστορίας; Αυτή είναι η ιστορία εκείνου που ήρθε μ' αυτό. Είναι φανταστική, όμως κάπως έτσι ξεκίνησαν πολλοί αρχηγοί και βασιλιάδες στην ιστορία: είπαν «εγώ είμαι ο αρχηγός» και άρχισαν να παίρνουν ένα μερίδιο απ' όσα έφτιαχναν οι άλλοι.

ΤΟ ΙΔΙΟ ΒΡΑΔΥ, ΣΤΟ ΣΟΥΡΟΥΠΟ

Ένα πανί στο σούρουπο

Στη γιορτή του Κάι, το μικρό πανί στον ορίζοντα μεγαλώνει όλο και περισσότερο. Στο σούρουπο, όλοι κατεβαίνουν βιαστικά στην αμμουδιά. Ένα κανό με ένα μεγάλο ανοιχτόχρωμο πανί γλιστρά στην άμμο, και βγαίνει ένας στρουμπουλός άντρας με μεγάλο γκρίζο μουστάκι. Φορά μια μακριά μωβ κάπα και ένα στέμμα πλεγμένο από φύλλα φοίνικα.

Φυσά σε μια μεγάλη τρομπέτα από κοχύλι: τουουου-ουτ! «Είμαι ο Ρόκο!» βροντοφωνάζει. «Ταξίδεψα πολύ μακριά για να γίνω ο αρχηγός σας!» Ο Ζαχαρίας γέρνει το κεφάλι του. «Ο ποιος μας;» κρώζει. «Ο αρχηγός σας!» λέει ο Ρόκο. «Αυτός που αποφασίζει.» Ο Ροβινσώνας κι ο Παρασκευάς κοιτάζονται. Σε αυτό το νησί δεν υπήρξε ποτέ αρχηγός.

ΤΟ ΙΔΙΟ ΒΡΑΔΥ, ΔΙΠΛΑ ΣΤΗ ΦΩΤΙΑ

Ο αρχηγός θέλει μερίδιο

Οι φίλοι καλωσορίζουν τον Ρόκο, όπως είχαν καλωσορίσει και τον Κάι. Ο Ροβινσώνας τού δίνει ένα ψητό ψάρι κι η Μάλου τού φέρνει νερό σε ένα κανάτι. Ο Ρόκο τρώει και τρώει. Ύστερα σηκώνεται, σκουπίζει το μουστάκι του και κάνει μια ανακοίνωση.

«Από αύριο, ο καθένας σας θα μου φέρνει ένα στα τρία πράγματα που φτιάχνει. Αυτό είναι το μερίδιο του αρχηγού. Λέγεται φόρος!» «Κι εσύ τι θα μας δίνεις γι' αυτό;» ρωτά η Λάνι. «Εγώ θα αποφασίζω για σας», λέει ο Ρόκο, «και θα σας προστατεύω!» Ύστερα πηγαίνει να κοιμηθεί στο κανό του, κάτω από το μεγάλο του πανί.

ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΠΡΩΙ

Ο Ρόκο στον βράχο του

Το επόμενο πρωί, όλοι πιάνουν δουλειά, όπως κάθε μέρα. Ο Ροβινσώνας ρίχνει το δίχτυ του, ο Παρασκευάς σκαρφαλώνει στους φοίνικες, η Μάλου πλάθει κανάτια, η Λάνι πλέκει ψάθες, ο Κάι σκαλίζει αγκίστρια κι ο Τίκο φτιάχνει ένα κουπί.

Κι ο Ρόκο; Κάθεται σε έναν μεγάλο επίπεδο βράχο στη σκιά και πότε πότε φυσά την τρομπέτα του. Ο Ζαχαρίας κατεβαίνει δίπλα του. «Όλοι φτιάχνουν κάτι. Εσύ τι φτιάχνεις;» Ο Ρόκο φουσκώνει το στήθος του. «Εγώ; Εγώ είμαι ο αρχηγός. Δε φτιάχνω πράγματα. Φτιάχνω κανόνες!»

ΤΟ ΣΟΥΡΟΥΠΟ

Το μερίδιο του αρχηγού

Το σούρουπο, ο Ρόκο φυσά την τρομπέτα του. «Φέρτε το μερίδιο του αρχηγού!» Ο Ρόκο φωνάζει τόσο δυνατά και είναι τόσο σίγουρος για τον εαυτό του, που οι φίλοι τού φέρνουν ένας ένας ό,τι ζητά. Ο Ροβινσώνας έπιασε έξι ψάρια και δίνει τα δύο. Ο Παρασκευάς μάζεψε εννιά καρύδες και δίνει τις τρεις. Η Λάνι, η Μάλου κι ο Κάι έφτιαξαν από τρία πράγματα και δίνουν από ένα: μια ψάθα, ένα κανάτι κι ένα αγκίστρι.

Ο Τίκο έφτιαξε μόνο ένα κουπί. «Ένα κουπί δεν κόβεται στα τρία», λέει. «Αξίζει έξι ροζ κοχύλια, πάρε λοιπόν δύο.» Ο Ζαχαρίας μετράει τον σωρό πάνω στην ψάθα σαν δάσκαλος. «Ο Ροβινσώνας είχε έξι ψάρια και τώρα έχει τέσσερα. Ο Ρόκο δεν έφτιαξε τίποτα, αλλά τώρα έχει έναν ολόκληρο σωρό!»

ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΠΡΩΙ

Ένα δώρο από τον αρχηγό

Το βράδυ ο Ρόκο έψησε κι έφαγε και τα δύο ψάρια του Ροβινσώνα. Το πρωί παίρνει μια καρύδα από τον σωρό του και τη δίνει στη Λάνι με μια υπόκλιση. «Ένα δώρο από τον καλό σας αρχηγό!» «Ευχαριστώ!» λέει η Λάνι έκπληκτη.

Ο Ζαχαρίας όμως κατεβαίνει φτερουγίζοντας από έναν φοίνικα. «Μια στιγμή! Όλες οι καρύδες του σωρού είναι του Παρασκευά! Εκείνος σκαρφάλωσε για να τις μαζέψει, ο Ρόκο τις πήρε, και τώρα τις χαρίζει σαν να ήταν δικές του.» Η Λάνι κοιτάζει την καρύδα κι ύστερα τον Παρασκευά. Ο Ρόκο έκανε ένα δώρο, αλλά δεν του κόστισε τίποτα.

ΛΙΓΟ ΑΡΓΟΤΕΡΑ, ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Ένα στα τρία

Ο Ροβινσώνας τραβά το δίχτυ του: πάλι έξι ψάρια. Τα βάζει πάνω σε ένα φύλλο και κάθεται να σκεφτεί. «Τα δύο θα πάνε στον Ρόκο. Δηλαδή, από κάθε τρία ψάρια που πιάνω, το ένα το πιάνω για εκείνον.»

«Θα ξαναρίξεις το δίχτυ το απόγευμα;» ρωτά ο Ζαχαρίας. «Ήθελα», αναστενάζει ο Ροβινσώνας, «για να ξεράνω μερικά ψάρια παραπάνω για τις βροχερές μέρες. Αν όμως ο Ρόκο πάρει μερίδιο κι από αυτά, γιατί να κουραστώ;» Το ίδιο σκέφτονται η Λάνι, η Μάλου κι ο Κάι. Όταν ο αρχηγός παίρνει μερίδιο απ' όλα, λίγοι έχουν όρεξη να φτιάξουν περισσότερα.

ΤΟ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

Δύο τρόποι

Το απόγευμα, οι φίλοι κάθονται μαζί στη σκιά της καλύβας του Ροβινσώνα. Η Λάνι σηκώνει ψηλά την καρύδα. «Αυτή είναι του Παρασκευά.» «Υπάρχουν δύο τρόποι να αποκτήσεις κάτι», λέει ο Παρασκευάς. «Ο ένας είναι να το φτιάξεις μόνος σου, ή να φτιάξεις κάτι άλλο και να το ανταλλάξεις. Ο άλλος είναι να το πάρεις από κάποιον που το έφτιαξε.»

«Μια ανταλλαγή γίνεται μόνο όταν τη θέλουν και οι δύο», λέει η Μάλου. «Κανείς όμως δεν ήθελε να δώσει μερίδιο στον Ρόκο. Το ήθελε μόνο ο Ρόκο.» «Κι από τι θα μας προστατεύει;» ρωτά ο Τίκο. «Όταν μαλώσαμε με τον Κάι, τα βρήκαμε μόνοι μας, δίπλα στη φωτιά.» Ο Κάι γνέφει. «Η καλύβα δεν έγινε δική μου επειδή το είπα. Ούτε ο Ρόκο γίνεται αρχηγός επειδή το λέει.»

ΤΟ ΣΟΥΡΟΥΠΟ

Όχι, ευχαριστώ!

Το σούρουπο —τουουου-ουτ!— ο Ρόκο φυσά την τρομπέτα του. «Φέρτε το μερίδιο του αρχηγού!» Αυτή τη φορά οι φίλοι πηγαίνουν όλοι μαζί ως τον βράχο του. «Όχι, ευχαριστώ», λέει ευγενικά ο Ροβινσώνας. «Όχι, ευχαριστώ», λένε ο Παρασκευάς, η Μάλου, η Λάνι, ο Τίκο κι ο Κάι, ο ένας μετά τον άλλον.

«Μα... εγώ είμαι ο αρχηγός!» φωνάζει ο Ρόκο. «Ποιος σε έκανε αρχηγό;» ρωτά η Μάλου. «Εγώ», λέει ο Ρόκο. «Το είπα πολύ δυνατά.» Ο Ζαχαρίας πηδά πάνω στον βράχο. «Κι εγώ είχα πει κάποτε πολύ δυνατά ότι όλη η αμμουδιά είναι δική μου. Ούτε σ' εμένα έπιασε!» Όλοι βάζουν τα γέλια, και το στέμμα του Ρόκο γλιστρά και γέρνει στο πλάι.

ΛΙΓΟ ΑΡΓΟΤΕΡΑ, ΜΕ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΑΣΤΕΡΙΑ

Ο Ρόκο τα δίνει πίσω

Ο Ρόκο κάθεται στον βράχο του και κοιτάζει τον σωρό του. «Αν δε μου φέρνει κανείς τίποτα», λέει σιγανά, «δεν έχω τίποτα να φάω.» Ύστερα κάνει κάτι που κανείς δεν περίμενε. Δίνει πίσω τις δύο καρύδες στον Παρασκευά, την ψάθα στη Λάνι, το κανάτι στη Μάλου, το αγκίστρι στον Κάι και τα δύο ροζ κοχύλια στον Τίκο.

«Και τα δύο ψάρια που έφαγα...» λέει κοιτάζοντας τα πόδια του. «Θα σου τα ξεπληρώσω, Ροβινσώνα. Μόνο που δεν ξέρω ακόμα πώς.» Ο Ροβινσώνας χαμογελά. «Τότε αύριο θα βρούμε σε τι είσαι καλός.»

ΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΠΡΩΙ

Σε τι είναι καλός ο Ρόκο;

Το επόμενο πρωί, ο Ρόκο βγάζει το στέμμα του και το αφήνει στο κανό του. Δοκιμάζει να πιάσει ψάρια με τα χέρια... πλατς! Τα ψάρια του ξεφεύγουν. Δοκιμάζει να σκαρφαλώσει σε έναν φοίνικα... και γλιστράει κάτω, όπως κάποτε ο Ροβινσώνας. Ο Ζαχαρίας κρύβει τα γέλια του πίσω από το φτερό του.

Τότε ο Παρασκευάς προσέχει το μεγάλο καλάθι στο κανό του Ρόκο, πλεγμένο με ζιγκ ζαγκ σχέδια. «Ποιος το έφτιαξε αυτό;» «Εγώ», λέει ο Ρόκο, «στο μακρύ ταξίδι ως εδώ.» «Το καλάθι μου ξεχειλίζει πάντα από καρύδες», λέει ο Παρασκευάς. «Μου το δίνεις για τέσσερα ροζ κοχύλια;» Τα μάτια του Ρόκο γουρλώνουν. «Θα μου έδινες κάτι... επειδή το θέλεις;» «Έτσι γίνονται οι ανταλλαγές», γελά ο Παρασκευάς.

ΤΟ ΜΕΣΗΜΕΡΙ

Ένα ψάρι, ένα κοχύλι

Το μεσημέρι, ο Ρόκο τρέχει στον Ροβινσώνα και του δίνει δύο ροζ κοχύλια. «Για τα δύο ψάρια που έφαγα. Ένα ψάρι, ένα κοχύλι, έτσι δεν είναι;» «Έτσι ακριβώς», λέει ο Ροβινσώνας. Στον Ρόκο μένουν άλλα δύο κοχύλια, που τα έβγαλε με τα δικά του χέρια.

Σύντομα η Λάνι θέλει κι αυτή ένα καλάθι για τις ψάθες της, κι η Μάλου ένα για να κουβαλά τα κανάτια της. Ο Ρόκο κάθεται στη σκιά και αρχίζει να πλέκει, σιγοτραγουδώντας. «Ποτέ δεν είχα τόση δουλειά», γελά, «ούτε ήμουν ποτέ τόσο χαρούμενος!»

ΤΟ ΙΔΙΟ ΒΡΑΔΥ, ΣΤΟ ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ

Ένα αληθινό δώρο

Στο ηλιοβασίλεμα κάνουν όλοι μαζί γιορτή στην αμμουδιά. Ο Ροβινσώνας φέρνει ένα μεγάλο ψητό ψάρι, ο Παρασκευάς καρύδες στο καινούργιο του καλάθι κι η Μάλου ένα κανάτι με νερό καρύδας. Ο Ρόκο χαρίζει στον Ζαχαρία ένα μικροσκοπικό καλαθάκι που έπλεξε μόνος του. «Ένα δώρο», λέει. «Αληθινό αυτή τη φορά. Το έφτιαξα εγώ!»

«Ποιος είναι λοιπόν τώρα ο αρχηγός;» κρώζει ο Ζαχαρίας. «Κανείς!» γελά η Λάνι. «Ο καθένας μας φτιάχνει πράγματα, και ανταλλάσσουμε όταν το θέλουμε και οι δύο.» Γελά κι ο Ρόκο. Ο Τίκο κοιτάζει τη θάλασσα. Μακριά μαζεύονται σκοτεινά σύννεφα, κι ο αέρας δυναμώνει… αλλά αυτή είναι μια άλλη ιστορία.

Τέλος

Το δίδαγμα

Στην αρχή ο Ρόκο δεν έφτιαχνε τίποτα στο νησί. Απλώς είπε «είμαι ο αρχηγός» και πήρε ένα μερίδιο απ' όσα έφτιαχναν οι άλλοι. Αυτό το μερίδιο λέγεται φόρος. Μια ανταλλαγή γίνεται επειδή τη θέλουν και οι δύο. Τον φόρο όμως τον παίρνουν, είτε θέλεις να τον δώσεις είτε όχι.

Ο Ρόκο μοίρασε κι ένα δώρο, όμως η καρύδα ήταν του Παρασκευά. Ό,τι χαρίζει ένας αρχηγός, πρέπει πρώτα να το πάρει από κάποιον άλλον. Κι όταν σου παίρνουν ένα μερίδιο απ' όλα όσα φτιάχνεις, έχεις λιγότερη όρεξη να φτιάξεις περισσότερα.

Στο τέλος ο Ρόκο βρήκε τον άλλο τρόπο: έπλεξε καλάθια και τα αντάλλαξε, κι όλοι χάρηκαν. Την επόμενη φορά που θα θέλεις κάτι, θυμήσου τα καλάθια του Ρόκο: όταν φτιάχνεις και ανταλλάσσεις, χαίρονται και οι δύο· όταν παίρνεις, χαίρεται μόνο ένας.

Για τους μεγάλους: πηγές και περισσότερη μελέτη

ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΚΑΘΕ ΣΕΛΙΔΑ

- **Σελίδα 1, «Ένα πανί στο σούρουπο»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §13
- **Σελίδα 2, «Ο αρχηγός θέλει μερίδιο»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §5 · Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §9
- **Σελίδα 3, «Ο Ρόκο στον βράχο του»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §5
- **Σελίδα 4, «Το μερίδιο του αρχηγού»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 3, §2
- **Σελίδα 5, «Ένα δώρο από τον αρχηγό»:** Frédéric Bastiat, «Ο Νόμος», §56
- **Σελίδα 6, «Ένα στα τρία»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §7
- **Σελίδα 7, «Δύο τρόποι»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §5
- **Σελίδα 8, «Όχι, ευχαριστώ!»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 3, §2
- **Σελίδα 9, «Ο Ρόκο τα δίνει πίσω»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §5
- **Σελίδα 10, «Σε τι είναι καλός ο Ρόκο;»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §5
- **Σελίδα 11, «Ένα ψάρι, ένα κοχύλι»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §5
- **Σελίδα 12, «Ένα αληθινό δώρο»:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §5 · Frédéric Bastiat, «Ο Νόμος», §56
- **Το δίδαγμα:** Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §5 · Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, §7 · Frédéric Bastiat, «Ο Νόμος», §56 · Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 3, §2

ΓΙΑ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΗ ΜΕΛΕΤΗ

- Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 2, «Τι είναι το Κράτος»: οι δύο τρόποι να αποκτήσει κανείς αυτό που θέλει, κατά τον Franz Oppenheimer· να το φτιάξει και να το ανταλλάξει ή να το πάρει από αυτούς που το έφτιαξαν· και ο αρχηγός των ληστών που αυτοανακηρύσσεται βασιλιάς (§5–§13).
- Murray N. Rothbard, «Ανατομία του Κράτους», κεφ. 3, «Πώς συντηρείται το Κράτος»: γιατί κάθε κυβέρνηση χρειάζεται την αποδοχή των περισσότερων υπηκόων της (§2).
- Frédéric Bastiat, «Ο Νόμος»: πώς αναγνωρίζεται η λεηλασία· όταν ο νόμος παίρνει από κάποιους ό,τι τους ανήκει για να το δώσει σε άλλους (§56).

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Οι εικόνες είναι εικονογραφήσεις για παιδιά και η ιστορία είναι φανταστική. Ο Ροβινσώνας και ο Παρασκευάς είναι εμπνευσμένοι από τους ήρωες του Daniel Defoe (1719)· ο Ζαχαρίας, η Μάλου, η Λάνι, ο Τίκο, ο Κάι και ο Ρόκο είναι επινοημένοι. Η ιστορία ακολουθεί μια διάκριση του Franz Oppenheimer, που την εξηγεί ο Murray N. Rothbard στην «Ανατομία του Κράτους»: υπάρχουν δύο τρόποι να αποκτήσει κανείς αυτό που θέλει, η παραγωγή και η ανταλλαγή («οικονομικό μέσο») και η αρπαγή όσων παράγουν οι άλλοι («πολιτικό μέσο»). Στο νησί μας ο Ρόκο τα παρατά μόλις όλοι του πουν «όχι, ευχαριστώ». Οι πραγματικοί άρχοντες συνήθως παίρνουν με τη βία, και το «όχι» δεν είναι τόσο εύκολο· ο Rothbard σημειώνει όμως ότι κάθε κυβέρνηση χρειάζεται την αποδοχή των περισσότερων υπηκόων της. Οι αριθμοί είναι δικοί μας, για να μετρούν εύκολα τα παιδιά.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Από την ενότητα «Για παιδιά» του praxeologos.net.

praxeologos.net